

## 284.

**Oświadczenie rządowe**

z dnia 23 kwietnia 1929 roku

w sprawie złożenia dokumentu ratyfikacyjnego Protokołu, podpisanego w Moskwie 9 lutego 1929 r., pomiędzy Estonją, Łotwą, Polską, Rumunją i Związkiem Socjalistycznych Republik Rad, w sprawie wprowadzenia w życie Traktatu przeciwwojennego, podpisanego w Paryżu 27 sierpnia 1928 roku.

Podaje się niniejszem do wiadomości, że w dniu 30 marca 1929 r. złożony został w Komisarjacie Ludowym do Spraw Zagranicznych w Moskwie polski dokument ratyfikacyjny Protokołu, podpisanego w Moskwie 9 lutego 1929 roku, pomiędzy Estonją, Łotwą, Polską, Rumunją i Związkiem Socjalistycznych Republik Rad, w sprawie wprowadzenia w życie Traktatu przeciwwojennego, podpisanego w Paryżu 27 sierpnia 1928 roku.

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

## 285.

**UKŁAD TYMCZASOWY**

między Polską a Litwą, dotyczący ułatwień przyznanych mieszkańcom — właścicielom gruntów, położonych po obu stronach linii administracyjnej polsko-litewskiej, przeciętych lub oddzielonych wspomnianą linią, podpisany w Królewcu dnia 7-go listopada 1928 roku.

**ARRANGEMENT PROVISOIRE**

entre la Pologne et la Lithuanie relatif aux facilités à accorder aux habitants propriétaires des biens fonciers, situés des deux côtés de la ligne administrative polono-lithuanienne, qui ont été coupés ou séparés par ladite ligne, signé à Koenigsberg le 7 novembre 1928.

Przekład.

W IMIENIU RZECZYSPOLITEJ POLSKIEJ,  
MY, IGNACY MOŚCICKI,  
PREZYDENT RZECZYSPOLITEJ POLSKIEJ,

wszem wobec i każdemu z osobna, komu  
o tem wiedzieć należy, wiadomem czynimy:

Dnia siódmego listopada tysiąc dziewięćset dwudziestego ósmego roku, podpisany został w Królewcu pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Litewskiej Układ tymczasowy, dotyczący ułatwień przyznanych mieszkańcom — właścicielom gruntów, położonych po obu stronach linii administracyjnej polsko-litewskiej, przeciętych lub oddzielonych wspomnianą linią, o następującem brzmieniu dosłownem:

RZĄD POLSKI  
Z JEDNEJ STRONY,

I  
RZĄD LITEWSKI

Z DRUGIEJ,

pragnąc poczynić ułatwienia mieszkańcom obu stron linii administracyjnej polsko-litewskiej, których grunta są przecięte lub oddzielone tą linią,

wyznaczyły celem zawarcia tymczasowego układu w tej sprawie swych pełnomocników, a mianowicie:

AU NOM DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE,  
NOUS, IGNACY MOŚCICKI,  
PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE,

à tous ceux qui ces présentes Lettres verront  
Salut:

Un Arrangement provisoire relatif aux facilités à accorder aux habitants-propriétaires des biens fonciers situés des deux côtés de la ligne administrative polono-lithuanienne, qui ont été coupés ou séparés par ladite ligne, ayant été signé entre le Gouvernement de la République de Pologne et le Gouvernement de la République de Lithuanie à Koenigsberg le sept Novembre mil neuf cent vingt huit, Arrangement provisoire dont la teneur suit:

LE GOUVERNEMENT DE POLOGNE,  
D'UNE PART,

ET  
LE GOUVERNEMENT DE LITHUANIE,  
D'AUTRE PART,

désireux d'accorder des facilités aux habitants des deux côtés de la ligne administrative polono-lithuanienne, habitants dont les biens sont coupés ou séparés par ladite ligne,

ont désigné aux fins de conclure un arrangement provisoire à cet effet leurs plénipotentiaires, savoir:

## RZECZPOSPOLITA POLSKA:

Pana Augusta ZALESKIEGO, Ministra Spraw Zagranicznych,

## REPUBLIKA LITEWSKA:

Pana Augustyna VOLDEMARASA, Prezesa Rady Ministrów, Ministra Spraw Zagranicznych,

KTÓRZY, po zakomunikowaniu sobie swych pełnomocnictw, uznanych za sporządzone we właściwej i należytej formie, zgodzili się na postanowienia następujące:

## Artykuł 1.

Obie Układające się Strony udziela właścicielom gruntów, przeciętych linią administracyjną, jak również innym osobom, korzystającym z jakiegokolwiek tytułu prawnego z tych gruntów, możliwości ich eksploatacji.

Wyżej wymienione postanowienie odnosi się również do osób, których grunta, położone w pasie sąsiednim do linii administracyjnej, zostały oddzielone przez tę linię od osiedli, stanowiących z temi gruntami rolniczy zespół eksploatacyjny.

## Artykuł 2.

1) Osoby objęte artykułem poprzednim, jak również członkowie ich rodzin oraz osoby zatrudnione w ich majątnościach będą mogły otrzymywać przepustki, upoważniające je do przekraczania linii administracyjnej, stosownie do poniższych postanowień niniejszego Układu.

2) Młodoletni w wieku poniżej lat czternastu będą mogli przekraczać linię administracyjną bez przepustek, o ile towarzyszą oni posiadaczom przepustek i są do tychże wpisani. Bezpłatne przepustki udzielane będą jedynie tym małoletnim, w wieku od siedmiu do czternastu lat, których zajęcie (np. pastuchom) będzie tego wymagało.

## Artykuł 3.

1) Przepustki sporządzone będą w językach polskim i litewskim i zawierać będą następujące dane:

- a) nazwisko i imię posiadacza,
- b) zawód,
- c) wiek,
- d) miejsce zamieszkania,
- e) wyszczególnienie eksploatowanych gruntów,
- f) miejsce przekraczania linii administracyjnej,
- g) wyszczególnienie miejscowości, na które przepustka służy,
- i) nazwiska osób poniżej lat czternastu, towarzyszących posiadaczowi przepustki.

2) Przepustki winy być zaopatrzone w fotografię posiadacza, poświadczoną urzędowo, jak również w jego podpis lub znak autograficzny.

Fotografia nie będzie od posiadacza wymagana, o ile ten ostatni przedstawi inny dowód tożsamości, urzędowy lub przynajmniej urzędowo poświadczony i zaopatrzone w fotografię.

## LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE:

M. Auguste ZALESKI, Ministre des Affaires Étrangères,

## LA RÉPUBLIQUE DE LITHUANIE:

M. Augustinas VOLDEMARAS, Président du Conseil, Ministre des Affaires Étrangères,

LESQUELS, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

## Article 1.

Les deux Parties Contractantes accorderont aux propriétaires fonciers dont les terres sont coupées par la ligne administrative, ainsi qu'aux autres personnes ayant jouissance à titre légal quelconque desdites terres, la possibilité de les exploiter.

La stipulation précitée s'applique également aux personnes dont les terres situées dans la zone voisine de la ligne administrative ont été séparées par cette ligne des habitations, lesquelles constituent un ensemble d'exploitation agricole avec ces terres.

## Article 2.

1) Les personnes visées dans l'article précédent, ainsi que les membres de leurs familles et les personnes occupées dans leurs propriétés pourront obtenir des laissez-passer les autorisant à franchir la ligne administrative, conformément aux dispositions ci-après du présent arrangement.

2) Les mineurs âgés de moins de quatorze ans pourront passer la ligne administrative sans laissez-passer, s'ils accompagnent les porteurs des laissez-passer et s'ils y sont inscrits. Des laissez-passer gratuits seront délivrés uniquement à ceux des mineurs, entre sept et quatorze ans, dont l'occupation (p. ex. comme bergers) les rend nécessaires.

## Article 3.

1) Les laissez-passer seront rédigés en langues polonaise et lithuanienne et contiendront les données suivantes:

- a) le nom et le prénom du porteur —
- b) la profession —
- c) l'âge —
- d) le domicile —
- e) l'indication des terres à exploiter —
- f) le lieu de passage de la ligne administrative—

g) l'indication des localités pour lesquelles le laissez-passer est valable —

i) les noms des personnes de moins de quatorze ans accompagnant les porteurs de laissez-passer.

2) Les laissez-passer doivent être munis d'une photographie du porteur, certifiée officiellement, ainsi que de sa signature ou d'un signe autographe.

La photographie n'est pas exigible du porteur si ce dernier présente une autre carte d'identité officielle ou du moins officiellement certifiée et munie d'une photographie.

## Artykuł 4.

Przepustki wydawane będą przez władze wyznaczone w tym celu przez Układające się Strony.

Władze te będą sobie co miesiąc komunikowały listy osób, które otrzymały przepustki.

## Artykuł 5.

Przepustki pozwalające będą ich posiadaczom na przekraczanie linii administracyjnej w miejscach najdogodniejszych dla eksploatacji ich gruntów. Posiadacze przepustek będą mogli pozostawać jeden dzień po drugiej stronie tej linii jedynie w celu eksploatacji gruntów.

Przejsięcie linii administracyjnej za przepustką w zasadzie dozwolone jest we dnie, a mianowicie: pomiędzy godziną 4 i 21 od 1 marca do 30 września, i pomiędzy 7 i 17 od 1 października do 1 marca.

## Artykuł 6.

Przepustki wydawane będą na przeciąg sześciu miesięcy.

Będą one mogły być jednorazowo odnawiane na przeciąg nowych sześciu miesięcy.

## Artykuł 7.

Za wydanie przepustki pobierana będzie opłata nieprzekraczająca 1 złotego lub 1 lita. Odnawianie ich będzie bezpłatne.

Żadna opłata nie będzie pobierana za przekraczanie linii administracyjnej i za pobyt po drugiej stronie tej linii.

## Artykuł 8.

1) Osoby objęte artykułem 2 niniejszego Układu będą mogły bez wszelkiej opłaty i wszelkiego specjalnego pozwolenia:

- a) przeprowadzać przez linię administracyjną dla eksploatacji ich gruntów położonych po drugiej stronie tej linii zwierzęła pociągowe z uprzężą, używaną przy eksploatacji rolniczej, wozy i maszyny i narzędzia rolnicze, pod warunkiem wszakże powrotnego ich przeprowadzenia przez linię administracyjną;
- b) przewozić z jednej części gruntów objętych art. 1 do drugiej kamienie, piasek, żwir, glinę, trzcinę, torf, drzewo budowlane, jak również drzewo opałowe;
- c) przewozić przez linię administracyjną z miejsca zamieszkania do drugiej części przedsiębiorstwa rolnego nawozy i ziarno nasienne w ilości potrzebnej dla obsiania gruntów przeciętych lub oddzielonych linią administracyjną;
- d) przewozić do miejsca zamieszkania zbiory lub ziemiopłody z części przedsiębiorstw rol-

## Article 4.

Les laissez-passer seront délivrés par les autorités désignées à cet effet par chacune des deux Parties Contractantes.

Ces autorités se communiqueront réciproquement chaque mois les listes des personnes qui ont obtenu des laissez-passer.

## Article 5.

Les laissez-passer permettront à leurs porteurs de franchir la ligne administrative dans les endroits qui conviennent le mieux à l'exploitation de leurs terres. Les porteurs des laissez-passer pourront rester pendant un jour de l'autre côté de cette ligne uniquement en vue de l'exploitation des terres.

Le passage de la ligne administrative avec un laissez-passer est permis en principe durant le jour, notamment: entre 4 et 21 heures, du 1-er Mars jusqu'au 30 Septembre, et entre 7 et 17 heures du 1-er Octobre au 1-er Mars.

## Article 6.

Les laissez-passer seront délivrés pour un délai de six mois.

Ils pourront être renouvelés une fois pour un nouveau délai de six mois.

## Article 7.

Pour la délivrance des laissez-passer sera perçue une taxe ne dépassant pas 1 zloty ou 1 litas. Leur renouvellement sera gratuit.

Aucune taxe ne sera perçue pour le passage de la ligne administrative et pour le séjour de l'autre côté de cette ligne.

## Article 8.

1) Les personnes visées dans l'article 2 du présent arrangement pourront en franchise de tout droit ou taxe et sans aucun permis spécial:

- a) faire passer par la ligne administrative pour l'exploitation de leurs biens situés de l'autre côté de cette ligne les bêtes de trait avec harnais utilisés dans l'exploitation agricole, les voitures de transport, ainsi que les machines et l'outillage agricole, à condition cependant de les faire repasser par la ligne administrative;
- b) transporter d'une partie des biens visés dans l'article 1 dans l'autre les pierres, le sable, le gravier, l'argile, les roseaux, la tourbe, le bois de construction, ainsi que le bois de chauffage;
- c) transporter par la ligne administrative du lieu d'habitation dans l'autre partie de l'entreprise agricole les engrais et les graines de semence en quantité nécessaire à l'ensemencement des terres coupées ou séparées par la ligne administrative;
- d) transporter au lieu d'habitation les récoltes et les produits du sol des parties d'entre-

nych położonych po drugiej stronie linii administracyjnej, o ile produkty te odpowiadają obszarowi i rozległości danego przedsiębiorstwa rolnego;

- e) przewozić przez linię administracyjną przyrządy rybackie z zastrzeżeniem ich odniesienia, jak również przewozić z miejsca eksploatacji rybołówstwa do miejsca zamieszkania produkty rybołówstwa;
- f) przepędzać bydło na ich pastwiska, położone po drugiej stronie linii administracyjnej, pod warunkiem powrotnego przepędzenia.

2) Transport przedmiotów wyszczególnionych w niniejszym artykule będzie mógł być dozwolony pod kontrolą organów nadzorczych również na drogach ubocznych w wypadkach, w których miejscowe warunki lub rodzaj pracy będą tego wymagać.

#### Artykuł 9.

Posiadacze przepustek będą mogli przechodząc przez linię administracyjną, przenosić ze sobą produkty żywności w ilości wystarczającej na jedną dobę, z wyłączeniem wszakże produktów będących monopolem państwowym.

#### Artykuł 10.

Inne ułatwienia, poza wymienionymi w artykułach poprzednich, będą mogły być wprowadzone w razie jawnej potrzeby w drodze bezpośredniego porozumienia pomiędzy kompetentnymi władzami obu Układających się Stron.

#### Artykuł 11.

Władze wymienione w artykule poprzednim będą się bezpośrednio porozumiewały w razie trudności, które mogłyby wyniknąć przy praktycznym zastosowaniu niniejszego Układu.

#### Artykuł 12.

Ułatwienia udzielane przez niniejszy Układ osobom objętym artykułem 2 nie będą w niczem naruszać praw obu Układających się Stron do wydawania zarządzeń sanitarnych, weterynaryjnych lub dotyczących ochrony roślin i innych, które uznają za wskazane.

#### Artykuł 13.

Układające się Strony podadzą sobie wzajemnie do wiadomości, jakie władze winny być uważane za kompetentne dla wykonania niniejszego Układu.

#### Artykuł 14.

Układ niniejszy będzie ratyfikowany możliwie najprędzej; dokumenty ratyfikacyjne wymienione zostaną w Kownie.

Wejdzie on w życie 15 dni po wymianie dokumentów ratyfikacyjnych i obowiązywać będzie do

prises agricoles situées de l'autre côté de la ligne administrative en tant que lesdits produits correspondent à l'espèce et à l'étendue de l'entreprise agricole donnée;

- e) porter par la ligne administrative les engins de pêche sous réserve de les reporter, ainsi que transporter du lieu de l'exploitation de pêche au lieu d'habitation les produits de la pêche;
- f) faire passer leur bétail sur leurs pâturages situés de l'autre côté de la ligne administrative, à condition de le faire repasser.

2) Le transport des objets spécifiés dans le présent article pourra être autorisé sous la surveillance des organes de contrôle aussi par les chemins vicinaux dans les cas où les conditions locales ou le genre de travail l'exigeront.

#### Article 9.

Les porteurs des laissez-passer pourront en passant la ligne administrative emporter avec eux des aliments en quantité nécessaire pour une seule journée, les produits de monopole d'État étant cependant exclus.

#### Article 10.

Des facilités autres que celles indiquées dans les articles précédents pourront être établies, en cas de nécessité évidente, par voie d'entente directe entre les autorités compétentes locales des deux Parties Contractantes.

#### Article 11.

Les autorités indiquées à l'article précédent s'entendront directement en cas de difficultés qui pourraient résulter de la mise en pratique du présent arrangement.

#### Article 12.

Les facilités accordées par le présent arrangement aux personnes visées à l'article 2 ne porteront aucune atteinte aux droits des deux Parties Contractantes de prendre telle mesure sanitaire, vétérinaire ou servant à la protection des plantes ou autres qu'elles jugeront nécessaires.

#### Article 13.

Les Parties Contractantes se feront connaître réciproquement les autorités qui devront être considérées comme compétentes pour l'exécution du présent arrangement.

#### Article 14.

Le présent arrangement sera ratifié le plus tôt possible; les documents de ratification seront échangés à Kaunas.

Il entrera en vigueur le 15-ème jour après l'échange des documents de ratification et restera

czasu wymówienia przez jedną z Układających się Stron, z zachowaniem trzymiesięcznego terminu.

en vigueur jusqu'à ce qu'il ne soit dénoncé par l'une des Parties Contractantes contre un préavis de trois mois.

Sporządzono w Królewcu, 7 listopada 1928.

Fait à Koenigsberg, le 7 Novembre 1928.

(—) *August Zaleski*

(—) *Prof. Voldemaras*

(—) *Auguste Zaleski*

(—) *Prof. A. Voldemaras*

Zaznajomiwszy się z powyższym Układem, uznaliśmy i uznajemy go za słuszny zarówno w całości, jak i każde z zawartych w nim postanowień; oświadczamy, że jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony i przyrzekamy, że będzie niezmiennie zachowywany.

Après avoir vu et examiné ledit Arrangement Provisoire, Nous l'avons approuvé et approuvons en toutes et chacune des dispositions qui y sont contenues; déclarons qu'il est accepté, ratifié et confirmé, et promettons qu'il sera inviolablement observé.

Na dowód czego wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej.

En Foi de Quoi, Nous avons donné les Présentes, revêtues du Sceau de la République.

W Warszawie, dnia 7 marca 1929 r.

À Varsovie, le 7 mars 1929.

(—) *I. Mościcki*

(—) *I. Mościcki*

L. S.

Przez Prezydenta Rzeczypospolitej  
Prezes Rady Ministrów:

(—) *K. Bartel*

Minister Spraw Zagranicznych:

(—) *August Zaleski*

L. S.

Par le Président de la République  
Le Président du Conseil des Ministres:

(—) *K. Bartel*

Le Ministre des Affaires Étrangères:

(—) *August Zaleski*

286.

## O ś w i a d c z e n i e r z ą d o w e

z dnia 27 kwietnia 1929 r.

w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Układu tymczasowego między Polską a Litwą, dotyczącego ułatwień przyznanych mieszkańcom-właścicielom gruntów, położonych po obu stronach linii administracyjnej polsko-litewskiej, przeciętych lub oddzielonych wspomnianą linią, podpisanego w Królewcu dnia 7-go listopada 1928 r.

Podaje się niniejszem do wiadomości, że w wykonaniu artykułu 14-go Układu Tymczasowego między Polską a Litwą, dotyczącego ułatwień przyznanych mieszkańcom-właścicielom gruntów, położonych po obu stronach linii administracyjnej polsko-litewskiej, przeciętych lub oddzielonych wspomnianą linią, podpisanego w Królewcu, dnia 7-go listopada 1928 r., nastąpiła w Kownie, dnia 18-go kwietnia 1929 r. wymiana dokumentów ratyfikacyjnych powyższego Układu.

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*